український католицький часопис

МІСІОНАР

РІК ЗАСНУВАННЯ 1897 № 3 (17) * БЕРЕЗЕНЬ 1994

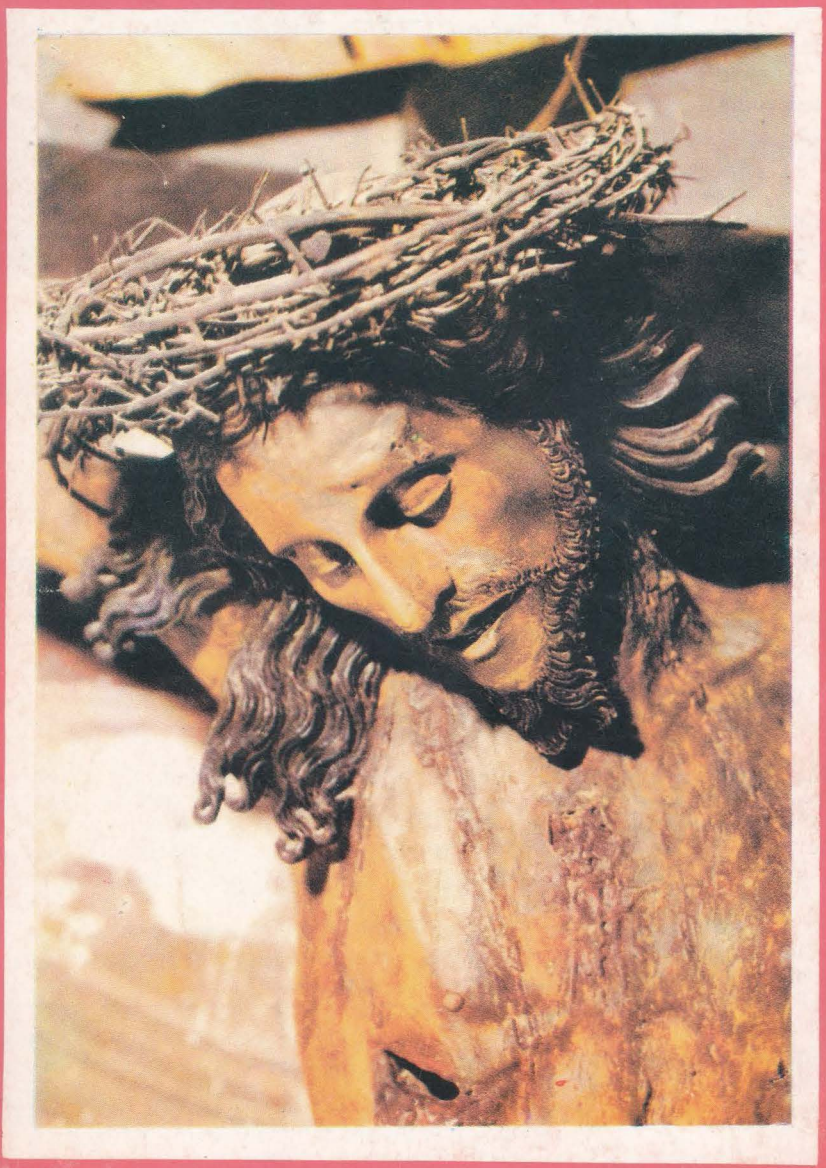

Сьогодні на хресті розп'ято Того, хто землю і води створив.
На Царя ангелів вінець з тернини покладено.

МІСІОНАР
ПРЕСВЯТОГО ІСУСОВОГО СЕРЦЯ

Український католицький часопис

Редактор
о. Василій Зінько, ЧСВВ

Адреса редакції:
м. Львів, 290019,
вул. Б. Хмельницького, 36
Святоонуфріївський монастир оо. Василіян
тел. 72-95-69

Підписано до друку 15.03.94 р. Формат 70×100/16. Друк офсетний. Папір друк. № 1. Ум. друк. арк. 5,2. Ум. фарбо-відб. 5,7. Облік.-вид. арк. 5,0. Тираж 3000 прим. Зам. 511.

Віддруковано з готових діапозитивів у Жовківській книжковій друкарні 292310 Львівська обл. м. Жовква, вул. Василіанська, 8.

ЗМІСТ

Намірення Апостольства молитви на березень 1
Папа Іван Павло II навчає 3
Богдан Завадко
"Серце чистеє подай" 5
"Діла добрих оновляться, Діла злих загинуть" 6
"Тоді розп'яли Його..." 7
Глава Української держави відвідує Вільнюс 8
Новини Апостольської столиці 10
Іван Музичка
Перша школа 12
Бр. Левко Гірник, ЧСВВ
Архітектура Візантії 15
"Благовість" в оцінці мирян 18
Олег Гринів
Митрополитова пересторога перед комунізмом 19
о. Дем'ян Богун, ЧСВВ
В Бога вічна нагорода 21
о. Василь Зінько
Чи мають греко-католики право на слово "православний"? 23
с. Венедикта
Ми - християни 25
Толеранція чи істерика? 29
Слово митрополита 30
Літературна сторінка 31

●Передруки і переклади дозволені за поданням джерела.

●Редакція зберігає за собою право виправляти мову і скорочувати надіслані матеріали.

Оце, Серце, що так дуже полюбило людей...

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ.

О, Божественне Серце Ісуса! У злуці з тим наміренням, з яким Ти на землі віддавав славу Богові і тепер щоденно віддаєш в Пресвятій Тайні Євхаристії, жертвую Тобі через Непорочне Серце Пречистої Діви Марії всі свої молитви, справи, слова, думки й терпіння нинішнього дня у винагороду за всі зневаги, образи і кривди завдані Тобі.

Жертвую їх особливо за святішого Отця Папу римського, за святу Церкву, за навернення грішників і у всіх намірениях Апостольства Молитви, призначених на цей місяць і на сьогоднішній день.

Пресвяте Серце Ісуса і Марії, спомагайте св. Церкву і Україну!

Святий Йосифе Покровителю і Заступниче приятелів Ісусового Серця, моли Бога за нас.

Святий Архангеле Михаїле, св. Миколає, св. Володимире, св. Йосафате, Заступники України, моліть Бога за нас.

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА БЕРЕЗЕНЬ:

Щоб усі народи заразом ефективно працювали, щоб допомогти жертвам голоду та убогости.

Голод і убогість майже завжди ідуть в парі. Людина вбога часто голодна. Людина, що недоїдає, чахне і передчасно вмирає. Голод іде в парі з убогістю. Часом голод є наслідком стихійного лиха. Може причинитися до того неврожай, а може й гарний урожай знищить повінь або довготривала слота, що недає зібрати урожай і зерно проросте або на пні, або вижате положене на землю. В святім Письмі читаємо про голод через неврожай, що сім років продовжався. Предки Святої Родини Яків з сім'єю врятувалися від голодної смерті тільки завдяки тому, що їх син Йосиф взяв їх з Палестини до себе в Єгипет, де також був 7 літ неврожай, але Йосиф, назначений фараоном на міністра заготівлі, в часі урожайних літ поробив великі запаси зерна й врятував від голодної смерті любого батька й негідних братів, які продали його до Єгипту.

Такі стихійні лиха нераз вибухали й забирали тисячі й тисячі тисяч людей.

Неврожаєм перед світом прикривався Сталін, як голодом виморював Україну й заморив на смерть понад 8 мільйонів людей.

Сьогодні без Сталіна й без стихійних нещасть люди вмирають з голоду. При сьогоднішній комунікації залізнодорожній, самоходовій в протягу тижня можна доставити продукти туди, де їх бракує. Але їх не бракує. Вони є, але не в кожній хаті. Сусід вмирає з голоду, а я маю рештки й не можу його порятувати, можу тільки за вдовою з Сарепти повторити її слова, сказані до Іллі: «Так певно, як живе Господь Бог нема в мене нічого печеного, тільки пригорща муки в посудині та трошки олії в глечику. Оце назбираю трохи дров, та, повернувшись, приготую, що маю собі та синові, а там з'їмо та й помремо (1 царів 17,12). Не одна на світі така тепер вдова з Сарепти. В бідніших краях-державах половина населення такі. Не бракує їх і в багатих державах.

Нема пророка Іллі, щоб сказав: «Посудина з мукою не опорожніє і глечик з олією не опустіє» (1 царів 17,14). Але є слова Христові: «Я голодував і ви мене не нагодували» (Мт. 15,35). «Все, що ви зробили одному з цих братів моїх найменших, ви мені зробили» (Мт. 25, 40). Святі Апостоли, навчені Ісусом Христом, зайнялися обездоленими, деякі вірні були аж так послушні Христовому слову: «Як хочеш бути досконалим, іди продай усе, що маєш, роздай бідним, і будеш мати скарб на небі, потім приходь і йди за мною» (Мт. 19,21), а св. Марко в цім місці записав ще такі слова: «Прийди і, взявши свій хрест, іди за мною» (Мт. 10,21), продавали свої маєтки, приносили до Апостолів і так ставали самі бідними, користали з кухні для бідних, щоб мати скарб на небі, хоч знали, що таке життя накладає хрест на плечі, який будуть мусіли нести аж до смерті.

Опіка про бідних, від початку євангельської проповіді, ішла поруч проповідування Божого слова. Вона відривала Апостолів від основного «навчати всі народи» і тому вони створили окрему інституцію-діаконат, якому поручили спершу бідних, а самі пильнували молитви та проповідування Божого слова.

Коли християнство могло вільно проповідувати та жити повнотою евангелія, то побіч церковних храмів були і доми доброчинні. Таким організатором у червертому столітті в Кесарії Каподокійській був св. Василій Великий, який у спокійних часах будував дома для знедолених а в часі голоду організував кухню для ширшого загалу і сам коло котла стояв і черпаком наливав кулеші чи чого іншого у мисочки, з якими приходили голодні. Цей дух харитативний у Христовій Церкві не вигас. І сьогодні, як колись Церква прикладає велику увагу до обездолених і різними способами старається їм допомогти, скільки може матеріально, а решта накликуванням багатих і маєтних та державних мужів зайнятися тією справою, щоб не було бідних обездолених не то одиниць, але цілих народів, щоб земські добра служили всім, бо Бог віддав землю людському родові, щоб усі користали з тих дібр і чули себе гідними братами в Божій сім'ї.

Тому св. Отець звертається до всіх, а головно до членів Апостольства молитви молитися в місяці березні, щоб усі народи окремо і спільно старалися ефективно допомогти жертвам голоду та убогости.

Допомога обездоленим, убогим - це по справедливості обов'язок держави, а по любові обов'язок кожного християнина, який хоче ним бути, а не тільки називатися.

ПАПА ІВАН ПАВЛО II НАВЧАЄ

Папа Іван Павло II відправив у базиліці Св. Петра Святу Літургію за мир на Балканах.

Розпочинаючи відправу Святіший Отець сказав, що в цьогорічний Тиждень молінь за єдність християн католицький світ одним серцем і однією душею молить сьогодні Бога за мир на Балканах.

Свою проповідь Іван Павло II розпочав словами листа св. Павла до Ефесян: «Він бо (Христос) - наш мир, що зробив із двох одне, зруйнувавши стіну, яка була перегородою, тобто ворожнечу» (Еф 2.14). Ці слова про стіну, яка розділяла людство, наводять думку про берлінський мур, який протягом довгих років розділяв на два протилежні блоки європейський континент. Однак, після того, як у 1989 році цей мур був зруйнований, здається, що в інший спосіб і з інших причин Європу розділяють нові мури. Такі сучасні перепони бачимо, насамперед, серед народів колишньої Югославії. Ворогування розділяє народи, які перед тим вміли мирно співжити, і ця ворожість стала для Європи та для всього світу джерелом нового неспокою та проявом небезпеки.

Перед обличчям таких небезпек, св. апостол Павло закликає звернути думку до Христа: «Він - наш мир», зруйнував стіну, яка розділяла людство, зруйнував своєю кров'ю, пролитою на хресті. Жертвою на хресті Ісус відкупив людство і з однаковою любов'ю обняв кожен народ земної кулі. До Христа звертаємось сьогодні, - сказав Папа, - щоб під час цього Тижня молінь за єдність християн, благати в Бога миру.

Цей день молитви за мир на Балканах, - продовжував Його Святість, - з'єднує сьогодні всю католицьку Церкву. Насамперед ми повинні дякувати Богові, що закінчився вже час, коли над світом нависала загроза ядерної війни. Бог у своєму милосердному провидінні дозволив уникнути найгіршого. Однак, тепер ми страждаємо, бо піднялись нові мури, які тепер розділяють не стільки самі системи, як окремі

народи, зокрема в колишній Югославії. Ми страждаємо перед обличчям стількох жорстокостей, дуже серйозних і постійних порушень людських прав, руїни неоціненних пам'яток цивілізації. Глибоко вражає насильство відносно жінок, дітей, старих і хворих та беззахисних осіб. Тому-то центральне місце в нашій молитві займає благання за мир.

Мир - це справжнє добро людства, це вияв Божого уподобання. Але мир зумовлений також, і доброю волею людей. І саме тому сьогодні, - мовив Папа, - звертаємось до всіх: до політиків, до генералів, які очолюють війська, до керівників держав і представників міжнародних установ, до міністрів і відповідальних за надання гуманітарної допомоги - благаємо у них бути людьми доброї волі.

Ми молимось сьогодні також і за єдність християн, які ще розділені одні від одних. Воєнні дії на Балканах заторкнули не тільки порозуміння між народами, але й спокійне співіснування різних релігій. Конфлікт у колишній Югославії - це, очевидно, не релігійна війна. Це треба щиро підкреслити, не забуваючи, однак, що воюючі сторони належать до різних Церков та релігій. При наявності ультранаціоналістичної орієнтації приналежність до іншого віросповідання може стати ще однією нагодою до ворогування та ненависті.

Напередодні своєї смерті Христос молився за єдність тих, які повірять у Нього і «Щоб усі були одно, як ти, Отче, в мені, а я в тобі, щоб і вони були в нас об'єднані». З дедалі зростаючим хвилюванням відчуваємо переконливість цих слів в перспективі 2000 року. Друге тисячоліття було періодом розбрату між християнами Сходу й Заходу. Перед нами лежить завдання докласти зусиль, щоб тепер, ще перед кінцем цього тисячоліття, зменшилось і обмежилось те, що роз'єднує, а зміцнювалось та поширювалось те, що об'єднує.

Закінчуючи богослужіння, Папа Іван Павло II запалив лампаду, яка світитиме перед іконою Матері Божої Помічниці у базиліці Святого Петра, аж поки не повернеться мир до Боснії-Герцеговини та балканських країн.

Після відправи Святіший Отець ще проказав разом із тисячами вірних, зібраних на площі св. Петра, молитву «Ангел Господній». Він сказав, що молитва - це надзвичайна зброя, яка розбиває в людському серці «стіну», яка чинить опір Божій любові й заповнює рови ненависті, недовір'я, образи, які часто є причиною розбрату людини з людиною, народу з народом.

Папа підкреслив, що якщо мир не буде вкорінений у вічному, якщо не буде збудований на фундаментах Божого закону й любові, він буде нестійким і слабким, на що вказують нові розбрати, нові бар'єри ненависті і кровопролиття між братами.

Святіший Отець також сказав: **«Дякувати Богові, в інших частинах планети, хоч і випробуваних давніми конфліктами, можемо помітити знаки примирення та надійні процеси встановлення миру, як наприклад, це сталось із недавно підписаним договором про знищення ядерної зброї в Україні».**

Іван Павло II звернувся із стурбованим закликом, щоб не затруднювати доступ гуманітарної допомоги до балканських країн, зокрема до міст у стані облоги, як Сараєво та Мостар.

Благаймо у Господа Бога, щоб, нарешті, настав так сильно побажаний мир! - закінчив Папа Іван Павло II.

«СЕРЦЕ ЧИСТЕЄ ПОДАЙ»

■ *Минає 180 років з дня народження Тараса ШЕВЧЕНКА*

Наш національний
Пророк заповів українцям:

Смирітеся, молітесь Богу
І згадуйте один другого.
Свою Україну любіть,
Любіть її... Во время люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.

Молитва - це універсальна, споконвіку відома людині форма зв'язку з Богом, розмова з Ним. Віруючі люди не сумніваються в силі, у результативності молитви.

Шевченків заповіт молитися за Україну означає беззастережно орієнтуватися на Бога у патріотичній діяльності, послідовно й неухильно домагатися нерозривності свого зв'язку із Богом, у зв'язку з Богом черпати снагу і силу для патріотичної діяльності. Тарас Шевченко не тільки закликає нас до цього - усім своїм життям, своєю творчістю, своєю діяльністю він показав, як відданість Богові неминуче приводить до патріотизму, до любові людей і рідного краю. Ця фундаментальна ідея проймає всю творчість Т. Шевченка, а виражена вона була вже в його першому програмному творі «Перебендя», в якому дано образ патріота-кобзаря, що ходить на могилу розмовляти з Богом.

Образ кобзаря Перебенді з певним застереженням можна порівняти з образами біблійних пророків. Як вони, пророки, так і Шевченків кобзар іде від Бога до людей; як вони, так і він, рятують свій народ, свою націю від падіння, від духовного розтління і фізичного звиродніння. Він, кобзар, як і вони, пророки, - патріот. Кобзар - патріот не в сенсі модерного демагогічно-витонченого феномена ідолопоклонства, яке відриває людину від Бога і тим самим деформує її як Божу дитину і спадкоємця Царства Божого. Кобзар - патріот у тому розумінні, що він, підносячись сам і підносячи інших, своїх ближніх, до Бога, сприяє очищенню душ від скверни, в основу збратання спільноти кладе вічні, непорушні Божі морально-етичні закони, передовсім любов ближнього, що освячує дочасні людські форми індивідуального і суспільного буття та співжиття, наповнює їх святешньою незнищенною сутністю.

Богдан ЗАВАДКО

«ДІЛА ДОБРИХ ОНОВЛЯТЬСЯ ДІЛА ЗЛИХ ЗАГИНУТЬ»

■ ВИТЯГИ З ГЛОСАРІЮ РЕЛІГІЙНИХ ПЕРВНІВ У Т.Г. ШЕВЧЕНКА (1152 цитати).

Єретик 245:	*Жив Бог! Жива душа моя! (Гус).*
Зацвіла в долині 25:	*Якого ж ми раю у Бога благаєм?*
Псалом 53:	*Не зрять Бога над собою (злії).*
Псалом 52:	*Пребезумний в серці скаже: Що Бога немає. Взискающий Бога.*
Якби ви знали 5:	*Та марне б Бога не хвалила. На наші сльози сміючись.*
І виріс я на чужині:	*Кращого немає нічого в Бога, як Дніпро та наша славная країна.*
Княжна 205:	*Жить би жить та славить Бога і добро творити.*
Єретик 75:	*А я тихо Богу помолюся, Щоб усі слов'яни стали добрими братами.*
Царям всесвітнім 5:	*Мені ж, мій Боже, на землі Подай любови.*
Подражаніє 20:	*Мій Боже милий, Як то мало святих людей на світі стало.*
Безталанна 255:	*О Боже сильний і правдивий! В твоїй руці - життя і смерть -Вдягни у славу свою Твердь і сотвори святеє діло...*
М. Вовчку 5:	*Блукав і Господа благав, Щоб наша правда не пропала, Щоб наше слово не вмирало і виблагав: Господь послав тебе нам кроткого пророка і обличителя жестоких людей неситих.*
Неофіти 405:	*Моліться за ката лютого (Алкид).*
Неофіти 295:	*Моліться Богові одному, Моліться правді на землі, А більш нікому Не поклоніться - Все брехня пани й царі.*
Осика:	*Смирись перед Богом, Молися, Молися, брате, Богу і мене в молитвах своїх пом'яни.*
Заповіт 15:	*Все покину і полину До святого Бога молитися.*

Ми віруєм твоїй силі
І Духу живому.
Встане правда! встане воля!
І тобі одному помоляться всі язики
Во віки і віки.

("Кавказ", 1845 р., 1,234)

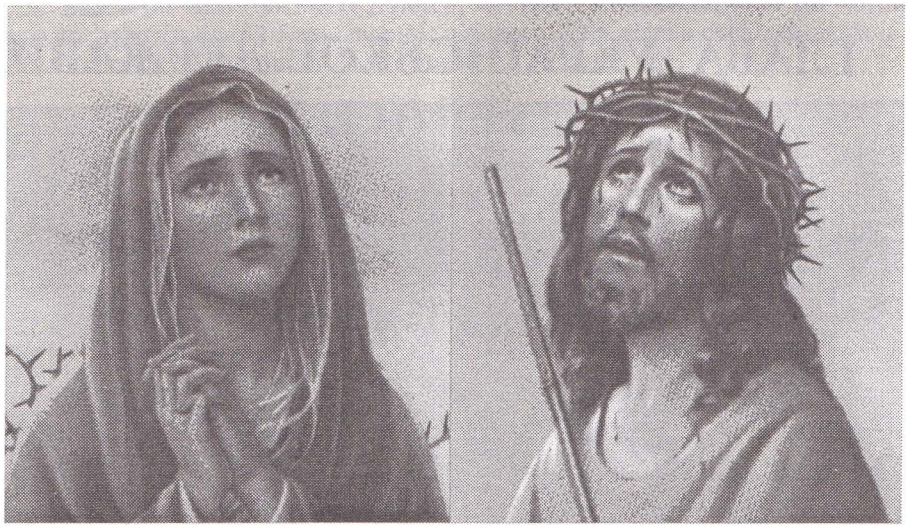

«ТОДІ РОЗП'ЯЛИ ЙОГО...»

Христос завис, прибитий до хреста.

Такою страшною картиною розп'яття Ісус Христос проілюстрував свої слова: «Прийшов для того, щоб послужити». Він був зраджений своїм учнем, виданий у руки розбійників і розп'ятий, як невільник.

Жива Людина на хресті! Розп'ятий Бог! Людина розп'яла Бога! Яке моторошне видовище...

Вперше людство побачило Розп'яття.

Через роки і століття це розп'яття будуть малювати, вирізблювати з дерева, відображати в мозаїці, витесувати з каменю та виливати в металі. Мільйони хрестиків і розп'ять наповнять цілий світ, як згадка про це, яке відбулось на Голготі. Всі вони будуть лише слабкою відбиткою цього першого живого Розп'яття.

Тут закінчується велична Голгота Христа, а розпочинається Голгота Людини, що втікала з гори розп'яття, утікала від свого горя і мук...

Люди повертаються додому, а з Голготи ніколи не перестає звучати Його слово: «Хто хоче бути моїм учнем, нехай візьме на себе свій хрест і йде за мною».

Можливо колись Христос затримається і біля нас, коли перед брамою вічності Він буде розпізнавати своїх. Тоді Господь скаже нам: «Покажи мені своє серце, руки, ноги і голову...»

Покажи мені своє серце, чи ти любив, чи пробачав людям, які тебе кривдили...

Покажи мені свої руки, чи ними ти чинив добро, чи благословляв...

Покажи мені свої ноги, чи шукав тих, які тебе потребували, чи втікав від гріха...

Покажи мені свою голову, чи мав добрі думки і наміри...

Біда нам, якщо будемо утікати з Голготи нашого життя, з руками і ногами, головою та серцем нечутливим на страждання Бога і людини.

ГЛАВА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ВІДВІДУЄ ВІЛЬНЮС

Монастир у Вільнюсі нагадує нам часи коли укріплювалася унія в Білорусі та Україні. У церкві Пресвятої Трійці починав свій подвиг пізніший полоцький владика Василіянин святий Йосафат Кунцевич. Він за свого життя відвідав серце України і в нім Києво-Печерську лавру. Тут був гарно прийнятий монахами і мав нагоду пояснити змагання Церкви до єдності.

Президент України Леонід Кравчук відвідав храм Пресвятої Трійці у Литві.

о. Павло:

Ми раді вас вітати в нашому храмі в нашій каплиці, де ми молимося. Хочу подякувати уряду Литовської республіки, а також президенту Литовської республіки за те, що передав у нашу власність монастир і церкву. Про те, що він належить василіянам, свідчать ті нетлінні мощі, які спочивають в цьому храмі. Мощі отців Василіян, замучених за унію російсько-царськими військами. В цьому храмі молився священомученик Йосафат Кунцевич. Молимося тут і ми. Молимося за вас, пане Президенте, за Україну.

Ваша високоповажносте, пане Президенте, хочемо подарувати Вам образ священомученика Йосафата, щоб він опікувався вами ціле ваше

життя. Бажаємо Вам мужності Давида, мудрості Соломона, щоб Ви могли багато послужити нашій Батьківщині, піднести її на рівень світових держав. Нехай Господь Бог пішле Вам многих і благих літ.

Відвідини п. президента пригадують нам про стосунки між державою і церквою. За такі поправні стосунки в Польській державі, бо до неї належала Литва, Україна та Білорусь, за свого життя боровся і святий Йосафат. Добро держави вимагає, щоб її громадяни були віруючі і отже могли сумлінно виконувати свої громадянські обов'язки. Без релігії і то справжньої релігії занепадає сама державна будова. Держава - це твір для загального добра усіх її громадян. А це можливо тільки через виконування заповіді любови до ближніх, що її проповідує християнство. Саме і св. Йосафат старався за щиру і чисту релігію, яка б не була лише слугою та сліпим оруддям самодержавія та імперіялізму. Але оживляла серця вірою.

Отож відвідини василіянської церкви у Вільнюсі заповідають добре ставлення Української держави до релігії, до греко-католицької віри. Минуле показало, що греко-уніятська церква причинилася вельми багато до державного утвердження України і це утвердження якнайкраще стоїть на просторах, де панувала і ще панує унія. Тим то Українська держава вже задля своєї кріпості та сили повинна рахуватися з греко-католицькою церквою, як чинником направду державотворчим та державобудівним. Тому радісно і прихильно вітала українська греко-католицька громада в Литві президента України!

Анжеліка ТАТОМИР

Український відділ Радіо Ватикану

ПЕРЕДАЧІ РАДІО ВАТИКАНУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Щоденно за київським часом:
о 6.00 - 41 м - 7365 кГц
- 49 м - 6185 кГц
о 19.50 - 31 м - 9755 кГц
- 41 м - 7365 кГц
- 49 м - 6185 кГц
Свята Літургія в неділі та свята:
о 9.15 - 31 м - 9755 кГц
- 25 м - 11740 кГц

В Римі та околицях всі передачі на ультракороткій хвилі - 96,3 мГц. Ранішні передачі також за допомогою супутникового зв'язку. Основний напрям радіопередач: програми релігійного, інформаційного й культурного змісту про діяльність та повчання Папи й Апостольської Столиці, про життя католицької Церкви у світі, про події українського католицького життя, а крім того релігійно-освітні передачі. Розповіді про апостольські подорожі Папи, про українських святих, святкові програми і визначні дати; бесіди, репортажі, хроніки, інтерв'ю, огляди, молитовні наміреня, концерти духовної музики, відправи молебнів, акафістів тощо.

Радіо Ватикан: Навчитись звіщати Бога мовою сучасної культури - ось головна думка виступу кардинала Поля Пупарда, президента Папської Ради в справах культури, на закінчення конференції, яка відбувалась в духовному центрі Отців Домініканців в Болоньї. Він висловив також стурбованість тим, що у сучасному світі зроджуються нові, неправильні форми релігійності, які грунтуються тільки на інтуіції та уяві, які спонукують сприймати як культ різні прояви забобонів та астрологію. Кардинал Поль Пупард особливо підкреслив, що в теперішній делікатний історичний момент дуже важливо звіщати Бога в спосіб, який був би доступним для всіх віруючих, як наприклад, використовуючи красу й складність природного світу, життя й приклад святих, духовні цінності католицьких громад.

Радіо Ватикан: Нещодавно в Англії та Уельсі оприлюднили декларацію, в якій викладають одноголосно прийняті критерії щодо душпастирського дбання про священиків та вірних англіканського віросповідання, які прагнуть перейти до католицької Церкви. Англійські єпископи запевняють душпастирську опіку всім тим, які бажають ужити свою християнську віру в єдності з католицькою Церквою. Останніми часами, зокрема після того, як англіканська Церква прийняла священство також і жінок, сотні священиків та тисячі вірних виявили бажання стати членами католицької Церкви. Як знаємо, англіканська Церква утворилась в 1534 році, внаслідок того що король Генріх VIII відділив Англію від католицької Церкви, поставивши себе самого єдиним і найвищим зверхником Церкви у своїй країні. Не йшлось йому тоді про богословські

питання, але про те, щоб розлучитись із законною дружиною і взяти собі іншу. Тодішній Папа Климентій VII, вірний Христовій науці, відхилив таку вимогу, і король, щоб тільки осягнути свій намір, відділив Англію від католицької Церкви та Папи римського. Тоді піддано тортурам та страчено десятки тисяч католиків, сотні священиків та понад 20 єпископів. Генріх VIII, однак, залишив більшу частину культу таким, яким він є в католицькій Церкві, але у своїй доктрині англіканська Церква, є державною, тобто її головою є королева Єлисавета, а єпископів призначає уряд.

Католицька Церква здавна веде богословський діалог з англіканцями, однак існують нерозв'язані питання, серед яких і те, що від кінця минулого року англіканська Церква дозволила, щоб і жінки ставали священиками. Це серйозна перешкода на шляху до єдності, хоч такий крок англіканців не означає припинення екуменічного діалогу.

■

Радіо Ватикан: Перед молитвою «Ангел Господній», з тисячами вірних, зібраними на площі Святого Петра у Ватикані, Папа Іван Павло II ще раз підкреслив, що людська істота вже від першої миті зачаття має безсмертну душу і тому кожній ще ненародженій дитині належиться така пошана, як і до кожної іншої людської особи.

В лоні Пречистої Діви Марії, - сказав Святіший Отець, - Боже Слово стало людиною. Очевидно, що зачаття Божого Сина - це унікальна й неповторна подія, але вона кидає світло також і на гідність кожної людської істоти, вже від хвилини зачаття у материнському лоні. Зачаття людської особи не можна вважати тільки біологічним фактом, але це ключовий момент існування людини. Людський ембріон вже вміщує у собі точну програму до постійного й органічного розвитку, який приведе до повної фізичної та духовної зрілості. До людського ембріона не можна ставитись, як до виключно біологічної матерії, бо кожна людина, від першої хвилини зачаття обдарована безсмертною душею, яка сотворена самим Богом. Тому кожній людській істоті, навіть і такій зовсім беззахисній, як зачатій дитині, огорненій теплом материнського лона і творчою любов'ю Бога, треба віддати пошану, яка належиться кожній людській особі.

Його Святість закінчив своє недільне слово молитовним зверненням до Пречистої Діви Марії, щоб Вона супроводила людство до дедалі глибшого зрозуміння гідності кожної людської істоти. Щоб це ясно усвідомлювали чоловіки й жінки, покликані до піднесеної гідності батьківства й материнства, щоб вони завжди були «святинями життя».

■

Радіо Ватикан: Невеличка церква на Аскольдовій могилі у Києві, одна з найстарших в столиці України, знову загомоніла багатоголосим українським літургійним співом. Хоч в церкві вміщується коло 50-ти осіб, на Святу Літургію з нагоди празника святого Миколая зібралось понад 300 вірних. Службу Божу відправив о. парох Ігор Онишекевич у співслужінні о. Йосафата Кавацівa, василіянина із Стрия, та о. Андрія Домініка Касьяненка, декана Богословської колегії св. Томи Аквінського. О. Йосафат, колишній в'язень комуністичного режиму, виголосив проповідь, зокрема підкресливши справжню доступність і необхідність святості в житті кожної людини. «Тільки християнство , - сказав він, - і то не у формі чистої ідеології, чи культури, але як форма життя, яка проникає життєві будні, може вчинити людину вільною й щасливою».

Пригадаємо, що на Київщині є 4 грекокатолицькі громади: 2 Києві у Вишгороді й Василькові.

■ *Процеси денаціоналізації непомітно так вирвали вже з наших українських рядів чимале число одиниць.*

На відтинку нашої молоді ми вже понесли великі страти. Наше оточення, хоч і не вороже нам, але на нашу українську національну користь не діє.

В таких загрозливих обставинах для збереження окремішності та свого національного «я», крім нашої Церкви, школи та наших молодечих організацій має своє основне значення родинний дім.

Родина була і далі останеться першим виховним чинником українського покоління. Здорове родинне середовище вчасно запобігає денаціоналізації та протиставиться відчужуванню.

Іван Музичка

ПЕРША ШКОЛА

ДЕЩО З ІСТОРІЇ

З історії виховання маємо чимало прикладів і зразків, що вказують на значення виховання в родині, на родину, як основну школу людини. Цікавим прикладом нехтування родини була строга грецька Спарта, що дала зразок суворої дисципліни і твердого життя спартанського вояка і громадянина. Спарта - це держава професійних вояків і до цього їхнє виховання змалечку прямувало. Вихованням в цілості займалась держава. Коли народилась дитина, її оглядала спеціяльна рада мужів і, коли дитина була хирляк, або слабосила, чи каліка, її викидали на загибель, або ж виставляли на велику пробу гарту. Немовля не мало ніяких вигод, ніяких пеленок, повітря і сонце були його колискою. Від сьомого року життя виховання брала на себе цілковито держава. Юнак ще жив вдома, але ходив на постійні вправи, спорт, а від одинадцятого року життя залишав родинний дім і жив у суворих школах із прямо брутальним способом життя та залізною дисципліною і працею. Батьки не мали нічого до говорення про спосіб чи ціль виховання їхньої дитини. З їхнього сина мав вирости спартанський вояк із 57-мома літами військової служби! Сталою карою в спартанському

вихованні була різка. В правилах виховання писалось: «Коли хлопчина поскаржиться своєму татові, що чийсь батько висік його різкою, то було б дуже зле, коли б його батько ще раз не висік його різкою...»

Противником родинного виховання був такий великий філософ, як Платон. Він вважав, що лиш державне виховання є доцільне. Родина на його думку, тільки обмежує виховання. Виховання має бути спрямоване для добра держави.

Натомість учень Платона Аристотель наголошує вартість родинного виховання і вважає його конечнішим, ніж державне.

Але спартанське виховання, хоч дало для історії великих героїв, що їх світ не забуде ніколи, таки було обмежене. Цілком противним до нього було виховання старого Риму, що здобув майже всю Європу, близький Схід і північну Африку та дав основи нашої європейської цивілізації.

У старім римськім вихованні основною школою була родина. Родина в поняттях римського громадянина була найважливіша клітина суспільства, в якій берегліся прадідні національні звичаї і релігійність. Батько рішав про долю дітей. Він рішав, чи викинути на загибель хирляка. Батько був вчителем, законодавцем і священиком у родині. Він керувався однак не своєю сваволею, але прадідними звичаями і своєю релігією. Родинне виховання плекало в дитини відданість для своєї родини-батьків, вірність своїй національній родині і богам.

Перше виховання давали римська мати-матрона і батько разом. Преші сім літ виховання давала головно мати. Навіть, як нагляд над дітьми мав окремий невільник, його пильно контролювали батьки (в Атенах невільник-педагог вчив, як хотів і як вмів, без контролі батьків). Коли мама була хвора, інша жінка з родини її заступала. По сьомім році життя вихованням сина займався виключно батько. Батько був його вчителем і зразком. Ціллю виховання було не тільки книжкове виховання, але головно чесноти: побожність, доброта, справедливість, мужність, постійність, второпність і теж практичні фахи: воїн, рільник, ремісник, адміністратор. Зразками були на першому місці не мітичні герої, як у Греції, але попередники родини, прадіди-діди.

Славний промовець і державний муж Ціцерон так написав про своє родинне виховання: «Я прошу вас послухати мене, як такого, що може не розуміється на грецьких звичаях, чи такого може, що любить їх, але як римського громадянина, що завдяки журбі свого батька одержав свобідне виховання і як такого, що любив науку від дитинства, а однак

Англійський лорд Джеймс так сказав: «Добрий вислід британського виховання залежить від піддержки родини. Хоч би як ми зрівняли для всіх виховні можливості, хоч би як ми удосконалили наші школи, їхній вплив буде куди менший від впливу родини. Не можливо є говорити про рівність можливостей між дитиною з доброго дому із книжками і родинною бібліотекою, музикою і розумними родинними розмовами, і дитиною із тісної хати з безпорадними, недбалими батьками».

завдячує більше досвідові і науці вдома, чим книжкам».

В історії християнського виховання теж замітне і велике місце займає родина. До року 313, коли то християнство стало свобідною і непереслідуваною релігією в римській імперії, християнське виховання відбувалось виключно в християнській родині. Християнській родині ми завдячуємо і поширення християнства, і його первісну силу серед ворожого середовища і його високі прикмети. Отці Церкви, а деякі з них були синами глибоко релігійних християнських родин, високо оцінюють родинне виховання, між ними на першому місці св. Іван Золотоустий.

Український нарід пройшов велику частину своєї історії в лихоліттях і неволі та не міг постійно мати свого шкільного виховання, виховувався постійно в родинній школі, про що пильно дбали наші батьки. В нашій літературі маємо твір князя Володимира Мономаха «Поучення дітям», на якому згодом відбувалось це родинне виховання.

Останній Ватиканський Собор: «Батьки, тому, що дали дітям життя, мають тяжкий обов'язок виховати своїх дітей, тож мусять бути визнані за перших і головних виховників. А цей обов'язок є такої великої ваги, що де його занедбано, ледве можна його будучим заступити. До батьків належить створити таке сімейне середовище, оживлене любов'ю та пошаною до Бога і людей, що сприяло б повному вихованню дітей, індивідуальному і соціальному. Тому сім'я є першою школою соціальних чеснот, що їх потребують усі спільноти. Передусім же в християнській родині, збагаченій ласкою і обов'язком святої Тайни Подружжя, треба, щоб діти вже від ранньої молодости навчалися, відповідно до одержаної в хрищенні віри, пізнавати і почитати Бога і любити ближнього; там знаходять вони перший досвід щодо здорової людської громади і щодо Церкви; через родину вони входять ступнево в людську громадську спільноту та в народ Божий. Нехай же відчують батьки, якої великої ваги є справді християнська сім'я для життя і розвитку самого народу Божого». *(Декларація про виховання ч. 3).*

З історії знаємо, що колись могутня Римська Імперія у IV столітті розпадається на дві окремі держави: Західну і Східну імперії. Разом з тим повстали дві цілком відмінні культури: культура латинського Заходу і культура візантійського (грецького) Сходу. Під їхнім впливом сформувались дві цілком відмінні концепції християнства. Без сумніву, що визначну роль у розвитку тієї різниці відіграли історичні обставини. Східна Імперія досить міцно стояла в обороні своїх кордонів і навіть вела загарбницькі війни. Західна Імперія спливала кров'ю під ударами мечів варварів.

❒ ***Почуття таємничості та сакральної недоторканості.***

АРХІТЕКТУРА ВІЗАНТІЇ

У VI столітті Східна Імперія, тобто Візантія, за правління імператора Юстиніана Великого переживає свою золоту добу. Саме тоді чітко вирізняються риси Східного християнства, котрому важко надати однорідної характеристики, бо розвивалось під впливами кількох могутніх центрів, котрі постійно між собою конкурували. На основі них повстали дві могутні теологічні школи: Антіохійська і Александрійська. Також Схід був славний строкатими обрядовими традиціями, котрі збереглися і до наших днів. І це все в сумі стало дуже добрим підгрунтям до повстання численних єресей, якими густо ряснів Схід. Задля того скликались так часто саме на Сході Вселенські собори. На Заході, противно, Рим і надалі утримував статус єдиного культурно-релігійного центру, хоч і був досить знищений частими набігами варварів. І в обрядовому питанні на Заході не існувало таких загострень, як на Сході.

Вже починаючи з V століття поступово виходить на перше місце Царгород - столичне місто Візантії, а могутні центри Антіохія і Александрія починають занепадати. Разом з тим росте і процент незадоволення з політики Царгороду так, що у сьомому столітті з тієї причини войовничі араби дуже легко відбирають у Візантії Єгипет, Сірію, Північну Африку. Також все більше і більше проявляється загальна неприязнь Сходу до Західного світу (Один візантійський достойник у своєму часі заявив, що він воліє поба-

чити у Царгороді турецький тюрбан, ніж латинську тіару).

Зручне географічне положення причиняється до того, що Царгород стає могутнім християнським, культурним, політичним і торговельним центром. У X столітті столиця Візантії нараховувала близько мільйона мешканців. Тут перетинались різні культурні і релігійні традиції, так що т.з. гесихазм (практикована серед монахів метода молитви, котра заключалась у ритмічному повторюванні імені Ісуса Христа у поєднанні з диханням) на думку деяких сучасних теологів мав багато спільного із містикою мусульманських суфіїв, ба, навіть індуїською йогою. А на основі двох могутніх культур - культури геленістичної, що продовжувала плекатись в Ефесі, Антіохії і Александрії і культури Сасанідського Ірану в синтезі з християнським світобаченням сформувалась автентична візантійська культура і архітектура.

Але щоб зрозуміти притаманні риси візантійського культового будівництва, мусимо знати основний напрямок теологічного мислення. Найвидатніший представник християнської містичної теології Псевдо-Діонізій (V століття) визначив два напрямки пізнання Бога: позитивний (катафатичний), і негативний (апофатичний). Теологія катафатична не любить неясностей і скеровує пізнання Бога через ясні, конкретні поняття і певні твердження. Апофатичний напрямок ставить людину перед дійсністю, що Бог так далеко перевищує всі доступні розумові поняття, що цілковито не надається до окреслення своєї натури. Істота Бога є недоступна до усвідомлення, лише Його енергія (благодать) є доступні містичній унії з душею людини. Саме апофатичний напрямок вибирає Східне християнство. Особливо це позначилося на характері монашого життя на Сході. Мета, сенс життя східної монашої традиції - деіфікація, тобто обожествлення людини. Воно є неможливе на дорозі інтелектуальної активності, а лише шляхом об'явлення Бога безпосередньо у душі людини як енергії (благодаті), як абсолютного світла. Завданням монаха є преображення зіпсованої гріхом людської натури. Як гріх увійшов у природу через людину і вчинив дисгармонію, так і повернення до гармонії, до первісної благодаті повинно здійснюватись через людину і поширитись на все інше сотворіня. На Сході не дійшло до синтези філософії і теології, тому і не повстало схолястики. Всі теологічні знання здобувались шляхом молитовного містичного досвідчення. Теологія була невіддільною від містики. Візантійське монашество, котре було дуже розвинуте, дивилося на

світську раціональну науку з недовір'ям. Тому існувало постійне напруження між світськими науковцями і духовними колами. Хоч у дев'ятому столітті робились спроби відродження грецької інтелектуальної традиції (гуманізму), однак вони зустрілись із сильною опозицією з боку монашества. Остаточну перемогу у тій конфронтації отримали монахи, котрі володіли більшою духовною силою і культурною експансією.

Дуже розвинуте і впливове східне монашество вдихнуло у візантійську архітектуру і мистецтво свій апофатично-містичний дух, надаючи таким чином поганським геленістичній і іранській культурі цілковито нових неповторних форм. Нажаль у 1453 році численні автентичні пам'ятки архітектури і монументального мистецтва поглинув мусульманський світ. Але зараз робляться всі спроби, аби тим святиням, котрі були у свій час пристосовані до вимог сповідників ісламу, повернути первісний вигляд. Рівно ж багато можна почерпнути із досліджень християнських храмів на теренах, котрі знаходилися під великим релігійним і культурним впливом Візантії. Але, щоб виробити загальну характеристику візантійської християнської архітектури, достатньо буде розглянути найбільшу святиню християнського сходу - храм св. Софії, котрий досі чарує своєю величністю і є найпривабливішим об'єктом туристичних паломництв столичного міста Туреччини Стамбулу (колишній Царгород).

Почалось будівництво св. Софії у 532 р. і буквально через п'ять років було завершене. Відбувалось це у часах правління цісаря Юстиніана Великого (527-565). Він поставив перед собою конкретну мету - перевершити самого царя Соломона. Тому до будівництва були залучені найкращі архітектори: Антеміус з Тралли і Ізидор з Мілету. Обидва походили з Азії. Однак план св. Софії не був чимось новаторським, бо споруди такого типу починаючи від V століття були досить поширені у Малій Азії. Зовні храм виглядає досить бідно і не дуже привабливо, бо практично не має ніяких прикрас. Але варта було переступити через поріг, як перед очима повставала цілковито інша картина. Весь внутрішній простір був наче зітканий із різнокольорового мармуру, коштовного каміння і металів. Стіни покривали орнаменти-мозаїки на темноголубому і срібному тлі, котрі були дуже близькі до традиційних іранських

орнаментів. У пізніших часах такий тип орнаментів став характерний радше для мусульманської культури і відомий під назвою «арабеска». Цікаво, що мозаїки із постатями Ісуса Христа, Богородиці, святих повстали значно пізніше у X-XI столітті. Амвон просто сіяв блиском дорогоцінного каміння і рідких видів мармуру. Іконостас був виконаний із срібла, а престіл із литого золота, оздоблений емалями. Врешті над престолом був бальдахим із цінної тканини, гафтованої золотом. Вдале поєднання кольорів і гра світла створювало атмосферу надприродності і трансцедентності.

(Продовження в наступному номері).

Новик Крехівського монастиря
Левко ГІРНИК

«БЛАГОВІСТЬ» В ОЦІНЦІ МИРЯН

п. Ігор, 21 рік.

- Якщо говорити в загальному, то програма «Благовість» подобається тим, що дає мені певні моральні основи, несе мені вчення Ісуса Христа. Реальне життя свідчить про те, що частина українців має лише поверхові знання про християнство. І сьогоднішня криза породжує моральний занепад. Вважаю, що з нього треба вибиратися у дусі Христового вчення. У цій передачі для мене корисним є те, що більше дізнаюся про духовних сподвижників українського народу. Саме з цієї передачі можемо і розширювати знання про Церкву і вчити цьому наших дітей. Бажаю творчих успіхів авторам передачі.

п. Микола, 52 р.

- Не завжди переглядаю програму, тому що інколи забуваю ввімкнути телевізор через власну заклопотаність. Але якщо дивлюся, то з цікавістю поглинаю все почуте, з уст о. Теодозія воно звучить подібно до церковної проповіді. Це є великим позитивним моментом, тому що ті, хто не відвідує церкву, зможуть почути і корисні повчання. Бажаю творчої наснаги авторам і чекаю новинок.

п. Марія, 50 р.

- Із задоволенням слідкую за програмою «Благовість». Найбільше мене зворушує церковний спів монахів. Мій душевний спокій порушується протягом певного часу з різних причин. Проте відновити його допомагає хор монахів. Вважаю, що для нашої молоді корисно не тільки переглядати програму, а й нести у життя засади, що проповідуються. Нехай Господь Бог принесе здоров'я усім тим, хто спричиняється до появи таких програм!

Розмовляв Ігор Скленар

Олег Гринів

МИТРОПОЛИТОВА ПЕРЕСТОРОГА ПЕРЕД КОМУНІЗМОМ

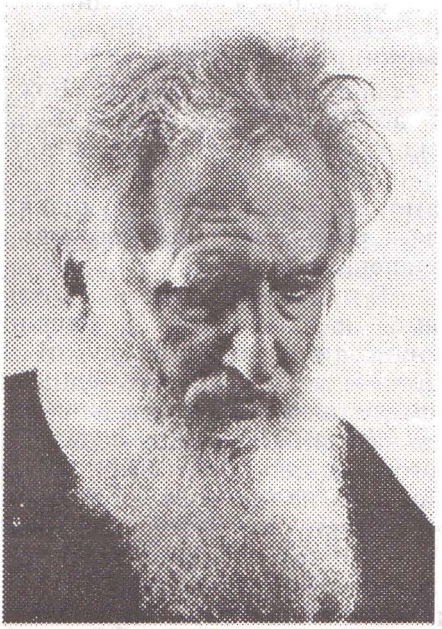

Ще два роки тому ми могли бути переконані, що живемо в посткомуністичному суспільстві, в якому діяльність компартійної номенклатури ніколи не відновиться. Життя спростувало таку самовпевненість: комуністична номенклатура проявила гнучкість і заявила про себе в керівництві партій під різними назвами. Чи не маємо підстав погодитись з відомим істориком Ярославом Дашкевичем, на думку якого ми живемо в епоху не посткомунізму, а рекомунізації? Він пише' «В Україні ніхто не проводив декомунізації, тому Україна стоїть на порозі рекомунізації, рекомунізації навіть не з ідейним ідеологічним камуфляжем, а в мафійному виконанні й дусі, як це не парадоксально для т.зв. комуністів, первісного нагромадження капіталу з усіма його найжорстокішими проявами». Справді зовні начебто відбуваються якісь зміни. Приміром, нарешті віруючі отримали право на задоволення своїх духовних потреб, відкриваються давно закриті храми; і водночас ця духовність руйнується вже в самих церковних громадах, які нацьковуються на людей інших конфесій. Вже давно була можливість переконатись, що така боротьба не має нічого спільного з християнством, бо грунтується не на його засадах любові ближнього, а на засадах людиноненависницької комуністичної квазирелігії.

У цих умовах ми повертаємось до слів митрополита Андрея Шептицького, який ще в середині 1936 року в своєму пастирському посланні перестерігав українських греко-католиків перед підступами більшовиків. Насаджений на Великій Україні більшовизм проникав і на землі, що опинились поза державними межами більшовицької диктатури.

Вдруге митрополит звернувся безпосередньо до цих питань наприкінці 1937 року, написавши вступне слово до пастирського послання іспанських єпископів, які показали перед цілим світом злочини комуністів на їхній землі.

Як у першому, так і в другому посланні зосереджується

увага насамперед на проблемах, які стосуються духовності. У посланні митрополита зазначається, що більшовизм перетворився в релігію, матеріалістичну й поганську за своєю суттю. В цій релігії Ленін і подібні до нього вшановуються як напівбоги, а брехня, обман, насильство, терор, гноблення вбогих, деморалізування дітей, приниження жінки, знищення родини, ліквідація селянства й доведення народу до крайньої нужди - це ті принципи більшовицького панування, які більшовизм «прикриває брехливими, просто противними назвами».

Справді більшовики говорять одне, а розуміють цілком протилежне. Час, який минув після написання пастирського послання, підтвердив слова великого митрополита. Більшовики обіцяли свободу, а встановили небачений в історії тоталітарний режим, в якому запанувала сваволя, бо закони були мертвими буквами. В умовах штучного голоду більшовики переконували народ у тому, що його добробут постійно підвищується. Декларації про владу пролетаріату реалізувались в диктатуру компартійної номенклатурної касти, при якій радам чи совєтам відводилась декларативна роль. Колгоспи на практиці були не чим іншим як різновидом феодальної залежності.

Лише в одному більшовики не приховують своїх намірів - у ставленні до релігії, «коли висказують ненависть проти Бога, проти об'явленої релігії і коли хвалять ся, що до кількох літ не буде ні одної церкви в цілій сов'етській Росії і поневоленій радянській Україні». Але й ця відвертість приховується формально наведеною конституційною свободою совісті і зобов'язанням держави поважати релігійні почуття віруючих.

Як виконувались ці конституційні гарантії, загальновідомо. Роберт Конквест пише, що «радянізація та колективізація села спричинила найжорстокіше переслідування та обмеження діяльності церков, які протягом тисячі років були місцем, де селянин міг знайти слово Боже та допомогу. Але церква була також безпосереднім втіленням національного духу, стійкості та самосвідомості, тож радянська влада робила все можливе для її знищення».

Тут доречно нагадати, що так само як більшовики в Україні поводились їхні однодумці в Іспанії в 30-х роках. Один з комуністичних провідників видавав накази, щоб «місця, посвячені богослуженню, були обернені на магазини, на торговлю, на публічні бібліотеки, на лазні, на доми гігієни тощо відповідно до місцевих потреб». Говорити про якусь випадковість при збігу методів антирелігійної боротьби в різних країнах чи про якісь перекоси, оправдуючи такі дії позицією духовенства щодо більшовиків в Україні, нема жодних підстав. До того ж така політика не зазнавала жодних істотних змін за весь час більшовицького панування в Україні. В ряді випадків (наприклад, у ставленні до українців-католиків) політика більшовиків продовжувала політику царського уряду. Те ж можна сказати і про ставлення до православних українців, які намагались звільнитись з-під царської «опіки».

(Продовження в наступному номері).

В БОГА ВІЧНА НАГОРОДА

У Коломиї
помер 25.II.1994 р.
о. Єронім Євген Тимчук

Заслужений член Василіянського Чину, професор василіянських учнів теології, невтомний і невсипущий робітник на винограднику Христовім, в'язень совєтських лагерів.

Похорон у Заліщиках 1.III

Народився 24.XII.1906 р. в подільському селі Дуплинська коло Заліщиків. Назвали його Євгеном. Вступив до Чину св. Василія Великого у Крехові, де розпочав новіціят 26.I.1923 р., при монаших облечинах прийняв ім'я Єронім, зложив перші монаші обіти 7.IX.1924 р., а торжественну професію 14.IX.1930 р. Теологічні студії закінчив у Інзбруці і був висвячений на священика 23.VIII.1931 р. Зараз же після свячень був призначений на про-фесора василіянських клериків в різних роках по різних монастирях: в Лаврові, Добромилі, Кристинополі. Всюди всі його знали по своєму: в Чині, як доброго монаха, в Інзбруці як дуже доброго студента і католика та ревного василіянина, в студентів теології, як розумного, але вимогливого професора і прикладного монаха. Таким його застала війна. В Галичину ввалилася совєтська армія, не було можливості, щоб молоді монахи могли продовжувати свої теологічні студії. Молодь разом з о. Ігуменом Інокентієм Баганом і професорами: о. Еронімом Тимчуком і Павлом Миськовим емігрують на За-хід. Зразу осіли в Оломовці, а згодом у Празі. Як відкрилася дорога до Галичина під напором німецької армії, яка за два тижні дійшла до Дніпра, о. Єронім вертається до Галичини, відновляє видавати «Місіонар», якого останнє число вийшло при кінці серпня 1939 р. з призначенням на вересень, за яким люди тужили 22 місяці. «Місіонар» знову несе потіху зболілим душам.

Зухвалі німці програють війну, в Галичині в червні-липні знов совєтська армія. Тим разом о. Єронім залишається з вірними ділити долю і недолю.

В березні 1946 р. при помочі о. Костельника і його поплічників совєтська влада силою накидає греко-католикам «православ'я». Греко-католицька Церква владою заборонена, людям, вірним католицькій церкві потрібні священики, що з нараженням своєї волі, а навіть свого життя служили б їхнім духовним потребам. о. Єронім стає в ряди цих сміливців. Кагебе на таких полює і в селі Боянці коло Жовкви о. Єронім попадає їм в руки. Дальше - тюрма зі страшними допитами, неспаними ночами і днями, побоями і голодуванням, і суд і Сибір, і в 1955 р. - пересуд та можливість вернутись до своїх. Знову по ночах молитви з вірними, сповіді, Служби Божі і вся релігійна обслуга вірних. Дійсно невсипущий апостолят. Вночі з вірними, вдень - подорож і так день-у-день.

І от знов арешт і лагер в Карпатах на каміноломнях. Як так сталося? В Жовкві попросив добре знайомий охрестити дитину. Він

взяв на хресного батька свого шваґра, якого прогнали з міліції за якісь прогріхи. Він просився, щоб його знову прийняли. В таких випадках у всіх КГБ однакова практика: «Докажи, що ти вартуєш того». От він рішив використати нагоду. Договорився з КГБ, що такого-то дня, в такій-то годині будуть там хрестити. КГБ пильнує хату. Тільки о. Єронім до хати, вже й вони: «А ти що тут робиш?». «Я прийшов відвідати хворого дідуся», - каже о. Єронім. Дідусь справді був хворий і лежав у ліжку. «Знаємо, якого дідуся ти прийшов відвідати. Сейчас побачимо». І приступили до обшуку. О. Єронім не мав з собою речей, потрібних до хресту. Їх несла Ганя Галас. Вона не бачила, коли КГБ зайшло до хати. Входить до хати і жахнулася. Вони її не помітили. Тікати не було як. Вона речі опустила неспостережено у відро. Поки вони повернулися до неї, в її руках вже не було нічого. Її пустили. А о. Ероніма забрали і в каміноломнях відсидів 3 роки. Не дали сидіти, але камінь лупати, погружувати, штабелювати.

Знову на волі і знову та ж робота по всіх усюдах: Жовква, Львів, Дрогобич, Перемишляни, Стрий, Гошів і ще й не перелічити всіх місць.

Крім обслуги вірних ще більше труду і небезпеки у навчанні молодих, готових на жертву кандидатів на священиків і підпільних монахів, і підпільних кандидатів на світських священиків. Тільки завдяки о. Єронімові отці василіяни мають сьогодні Протоігумена о. Василя Мендруня, золочівського Ігумена о. Володимира Пальчинського, дрогобичського Ігумена о. Івасечка Лаврентія і по всіх 13-тьох монастирях відданих владою - це його учні, до того і у Вільно на Литві, в монастирі св. Трійці, де жив, освячувався св. Йосафат, також його учень о. Павло Яхимець.

На знімку: зліва о. Віталій Градюк, довголітній Протоігумен Василіянського Чину, справа - о. Єронім Тимчук.

Дійсно, заслуги його для василіянського Чину неоцінені. Радо його привітають перед Господом Богом, Небесним Отцем св. Василій і святий священомученик Йосафат, а й ті отці, під проводом яких він покінчив студії і став священиком, настоятелі Чину василіянського о. Калиш, о. Ткачук, о. Градюк, професори: о. Николай Лиско, о. Бурдяк, о. Чепіль і інші радіти будуть і дякувати йому за ті його труди для слави Божої і добра святого Чину. З ними ми також йому вдячні та просимо в Бога про скорий його перехід з очищеною душею до місця ясного, місця спокійного, місця, осяяного Божою красою, місця вічного щастя.

В Бога вічна нагорода, а в людей - вічна пам'ять.

о. Дем'ян Богун

ЧИ МАЮТЬ ГРЕКО-КАТОЛИКИ ПРАВО НА СЛОВО «ПРАВОСЛАВНИЙ ?»

Ось які то рації відмовляють нього права:

1. - Слово «православний» уже віками собі вживали наші брати нез'єдинені, тобто зайшла проскрипція за мовою права, і нині годі їм те слово забирати чи його собі узурпувати. - Навіть доречі кажучи, нез'єдинені мають повне право подати до суду греко-католиків за незаконне право уживати їхньої законної і управненої віками назви для себе. Цю справу забирати чуже ім'я чи під чужу фірму підшиватися узгляднюють усі карні кодекси правових держав у цілому світі.

2. - З боку моральної науки, то мусимо знати і признати, що багато себезваних православних, нез'єдинених є в добрій вірі і ми не сміємо їх з тої доброї віри ограблювати. Вони уважають у сумлінні що їхня православна віра є правдива і її визнаючи вони осягнуть вічне блаженство. А ми називаючи себе теж православними викликаємо в їхній душі сумнів і злу віру і тим самим наражуємо їх на втрату вічного спасення, бо що не з віри, то гріх. Так навчає нас здавна святий апостол Павло. - Отож яку шкоду для душ чинять тії, які вперлилися таки собі привластити ім'я, яке здавна мають інші.

3. - До того навіть зглядом своїх співвірників греко-католиків, які уважають того слова уникати, то православнофіли поступають зі злим наміром. Вони найперше непокоять сумління простеньких душ, які не визнаються і не розуміють тих різних теологічних нюансів та термінів. Тому навіть добра справа, але зі злим наміром, порочиться та й сама собою робиться злою і нечесною. А робити навмисне порізнення в лоні самих греко-католиків, то чия справа і чия дія? Не треба нам про це говорити, бо кожен знає від якого духа кожне замішання походить!

4. - Греко-католики не «православні» нікого не примушують не вживати того терміну чи означення, то вже зі самої людської міри; інші не повинні другим того робити. Ми не накидаємося зі словом католик нікому, то яке право мають інші нам накидатися? Я ніколи не чув, щоб в час відправи якийсь василіянин виголошував «і всіх вас католицьких християн!»

5. - Також вказує на нечесні заміри атакування тільки оо. василіян за вжиток того слова, бо його вжиток сягає набагато ширше, як сягає вплив отців василіян. Кожен греко-католик, якому насильно напихали і за це його тортурували, щоб він таки зробився православним, то не може у совісті погодитися прийняти те слово, яке є для нього символом зради правдивої віри та відреченням від Христа, який поставив св. Петра головою і скелею Церкви.

6. - Коли ми хочемо сьогодні бути направду справедливими і чесними, то мусимо додавати на відправах не лише слово «православних», але й «євангеликів», бо ми теж євангелики. У нас євангелія в найвищій пошані. А чому вчепилися тільки того «православний» Для справ екуменізму та всеукраїнського порозуміння конечно узгляднити і слово євангелик. Я пропоную зі словом «православний» уживати і «євангелик». «І всіх вас пра

вославних євангеликів християн...» Не сміємо виключати тих братів, що теж визнають Христа й Його науку, хоч не є з цієї отари!

7. - Візьмімо під увагу і сучасні проблеми. Ми маємо важніші речі до виконання і до трактування, як ті прикметники, що про них так слушно говорить «Патріярхат». Коли за статистикою в Україні, поза Галичиною та суміжними областями, тільки п'ятина населення відвідує якусь церкву, а заледве половина в щось вище вірить, то справа ужитку того слова відпадає на останнє місце. То видно лихий, щоб нас відвести від серйозного і єдиного на потребу, підсуває нам і недоумкуватим головам воловодитися з тим «православієм».

8. - Коли інші церкви мають багато різних чернечих з'єднань, а ми маємо нині покищо найчисленніше - чин оо. василіян, то яким розумом і головою деякі вчепилися того чина, щоб його власними руками розвалити, чого не змогли зробити ні царські, ні сталінські москалі, то самі грекокатолики гірше ката чин розпинають, сказавши за думкою Тараса Шевченка! Така робота це є самокастрування і нищення церкви зі середини та власними руками...

9. - Теж «вічне» покликування на такого восточника, як митр. А. Шептицький, теж свідчить про короткозорість і нечесність усяких восточників. Ми напевне не мали б митрополита Андрея, коли б він не був вступив до василіянського чину. Може були б мали якого ще одного генерала Шептицького, але не подвижника з'єднання. Він саме в чині навчився проблем сходу! Це можна сказати і про самого святого Йосафата. Він може б і став великим угодником Божим, але ніколи не стовпом єдности, коли б не чин св. Василія, якого на західних зразках виідеалізував москаль митр. Йосип Вєляним Рутський 1617 року. Дивно, що сторонні і ворожі нам чинники чин уважали за квінтесенцію унії, але наші домашні нікудишники та всякі духовні «іскри та кочубєї» того не хотять видіти і тому за оночу збивають бучу та й чинові перепиняють діяти на повну ширину у відродженні нашої Церкви! То так, як ті соціялісти в 1917-20 роках: «як не буде України соціалістичної, то нам ніякої не треба». Нині: як не буде православного греко-католицтва, то нам ніякого не треба: А виходить контрадікціо ін термініс. Протиріччя в самім слові!

о. В. Зінько, ЧСВВ

Слово «християнин» у мовленні українців мало не вузько-конфесійне, а загальне означення для «православних», «католиків», навіть для прихильників сектантських об'єднань. Ідучи за цією національною традицією, Т. Шевченко ніколи не виявляв замкненості, при розв'язанні світоглядних проблем прислухався до міркувань польських, чеських, французьких, німецьких мислителів, зокрема тих, чия католицька орієнтація була чітко виражена.

Київське християнство ще від часів митрополита Іларіона і печерських подвижників віри відзначалося чистим, погідним українським патріотизмом. Боротися за Україну у свідомості народної маси означало боротися за Христову віру, а Церква вважалася і храмом Божим, і національною святинею.

МИ - ХРИСТИЯНИ

Ось уже більше тисячі років український народ називає себе народом християнським, утверджується на наших землях християнська культура, християнська ментальність. Після сімдесятилітньої темряви - страшних часів панування зла - воскресають українські Церкви.

Але чи замислюємося ми: хто ж такі християни? Що означає: бути християнином? Коли судити з поведінки більшості співвітчизників, можна в певністю дати негативну відповідь на це запитання. Спробуємо розібратися у цьому.

Багато хто гадає, що бути християнином - значить відвідувати в неділю та свята церкву, брати більш чи менш активну участь у Службі Божій, давати пожертви на храм, молитися, постити... Все це, звичайно, характерне для християн, але належить до зовнішньої обрядовості і не вистачає для того, щоб вважати себе Христовим учнем: Бути християнином - це вірити в Господа нашого Ісуса Христа і визнавати Його науку. Справді, так визначають християнство. Але ж чи вистачає сама віра, саме визнання науки для назви «християнин»? Сказав Христос: «Кожне бо дерево за своїм власним плодом пізнається» (Лк. 6,44), і це: «Чому ви мене звете: Господи, Господи, а не робите, що Я говорю!» (Лк. 6,46). Тож спробуємо усвідомити собі основу Христової науки, щоб ми насправді могли сказати: «Я ХРИСТИЯНИН!»

Господь створив Всесвіт Любов'ю, з Любові і для Любові. Ідеальна гармонія першотвору руйнується первородним гріхом - свідомим і добровільним порушенням Божої волі Його найдосконалішим творінням - людиною. Відразу після гріхопадіння Господь обіцяє першим людям Спасителя - вселяє в них надію, з якою людство протягом тисячоліть намагатиметься повернути втрачений рай. І ось, коли виповнився час, з'являється серед людей втілена Любов, втілене Слово Боже - Спаситель. Єдиний Святий, єдиний по-справжньому невинний, Він, охрестившись від Івана у Йордані, бере на Себе всі гріхи світу - все зло, всі лихі вчинки кожної людини від початку світу і до останньої сурми, постом і молитвою перемагає в пустині спокуси диявола - найбільші спокуси, спокуси хлібом, славою та владою - і починає Свою місійну діяльність: навчає людей Любові. Так, Син Божий прийшов у світ виповнити закон, звести його до спільного знаменника - найбільшої Заповіді, Заповіді Любові. Весь Закон виповнюється цією Заповіддю. Адже, виконуючи заповідь любові до Бога: «Люби Господа Бога твого всім серцем твоїм, всією душею твоєю, всією силою твоєю і всіма думками твоїми», ми автоматично виконуємо три перші заповіді Декалогу:

1) нехай не буде в тебе інших богів крім Мене
2) не взивай намарне імені Господа Бога твого
3) пам'ятай день святий святкувати,

сповняючи заповідь любові до ближнього: «Люби ближнього твого, як самого себе» - виконуємо сім останніх заповідей. Бо, коли любимо, то не будемо красти, обмовляти, чужоложити, нам навіть на думку

не спаде забажати чогось, що належить нашому ближньому. Отже, Христос навчає нас любити Бога більше від усього на світі, і любити ближнього, як самого себе. Залишається нам тепер пригадати собі, що ближній - це кожна людина, яка живе з нами на Землі. Ми, християни, зобов'язані нашим Спасителем любити кожну людину, незважаючи на її вік, національність, віросповідання, стать, колір шкіри, зовнішність, риси характеру, місце в суспільстві і т.д. «Це Моя заповідь, щоб ви любили один одного, як Я вас полюбив!» (Ів. 15,12).

Люби! - Христос навчав нас всіх.
Посміеш заповіт сей стерти?
Люби, - казав Він в хвили смерти, -
щоб серцем змити серця гріх!

Люби! І не питай, кого,
Бо тут Христос ріжниць не творить.
Він лиш про ближнього говорить:
так, як себе, люби його!

А хто ж сей ближній? - Хто в журбі
З тобою молить Батька в небі,
хто ангелом твоїм в потребі,
хто сушить сльози всі тобі?

І хто ж сей ближній? - Хто хрести
приймає в ім'я свого Спаса,
У кого терн - життя окраса,
хто плаче й тішиться, як ти.

І хто ж сей ближній? - Хто тверде
у грудях серце мав для тебе,
не знав тебе в часи потреби,
хто в пропасть лиш тебе веде.

Коли ти все йому простиш,
за зло добром сплатиш в любові, -
порвеш ненависті окови,
себе в душі обогатиш.

(Василь Щурат)

Про значення любові прегарно сказав святий Павло у своєму знаменитому «Гімні Любові» - 13 главі Першого послання до коринтян: **«Якби я мав дар пророцтва і відав усі тайни й усе знання, і якби я мав усю віру, щоб і гори переставляти, але не мав би любови, - я був би ніщо. І якби я роздав бідним усе, що маю, та якби віддав моє тіло на спалення, але не мав би любови, то я не мав би жодної користі. Любов - довготерпелива, любов - лагідна, вона не заздрить, не чваниться, не надимається, не бешкетує, не шукає свого, не поривається до гніву, не задумує зла, не тішиться, коли хтось чинить кривду, радіє правдою, все зносить, в усе вірить, усього надіється, все перетерпить. Любов ніколи не переминає, пророцтва зникнуть, мови замовкнуть, знання зникне... Тепер же зостаються: віра, надія, любов - цих троє, але найбільша з них - любов»** (І Кор. 13, 2-13).

Задумаймося тепер і запитаймо у своєї совісті: чи маємо ми таку любов? Чи, принаймні, прагнемо її мати? Чи готові ми вже і сьогодні, від цієї хвилини почати вчитися любити, любити по-справжньому, цією великою, жертовною Любов'ю?

Ми - християни... У Тайні св. Хрищення нам повернуто Боже

синівство, ми стали Божими дітьми, братами і сестрами Ісуса. Ми, що в Христа хрестилися, у Христа зодягнулися... Тож зобов'язані ми наслідувати Його в любові, знищувати в собі егоїзм, байдужість, жити для інших; горіти, світитися Любов'ю.

Христос навчає нас любові кожним Своїм словом. Уся Благовість - це прекрасна, велична поема про Любов. Вслухаймося в неї! Проникнімо в її суть! - І Господь відкриє нам усю велич і простоту Своєї Науки.

Ось, для прикладу, пригадаймо відому науку про підставлення другої щоки. Вона ввійшла у фразеологію всіх народів, але чи багато людей по-справжньому замислювалось над нею? А хто пробував втілити її в життя?

«Любіть ворогів ваших, добро чиніте тим, які вас ненавидять, благословляйте тих, які вас проклинають, моліться за тих, що вас зневажають. Тому, хто б'є тебе в одну щоку, підстав і другу, хто ж бере в тебе свиту, не борони і одежі. Дай кожному, хто тебе просить, хто бере щось твоє, не допоминайся. І як бажаєте, щоб вам чинили люди, чиніть і ви так само». (Лк. 6, 27-31).

У св. Тайні Миропомазання ми стали воїнами Христовими, ми покликані боротися зі злом. Ця боротьба триває, вона триватиме, до кінця світу. У цій боротьбі немає нейтральних, немає перемир'я. Вона ведеться неустанно, вдень і вночі, кожної секунди, кожної миті. Яка ж наша зброя у цій боротьбі? Чим можемо і мусимо перемогти? Наша сила, наша зброя - Христос, отже, перемогти можемо лише Любов'ю та Добром. Звідусіль на нас нападає наш брат, отруєний Сатаною, озброєний ненавистю. Його мета - озлобити нас, заразити нас енергією люті та знищення, він шукає будь-яких засобів, щоб зробити з нас покірне оруддя в його згубній діяльності. Коли ми на зло відповідаємо злом, ми зло не знищуємо, а, навпаки, множимо. Ми приймаємо злу енергію, помножуємо її в собі і віддаємо в подвійному, потрійному розмірі, заражаючи нею все оточення. Коли ми приймаємо зло і не відповідаємо на нього, то ми не множимо його, але й не знижуємо. Воно залишається в нас, як мікроб, який заражає наш організм. Через деякий час це зло в нас обов'язково відродиться, і ми вже не зможемо його втримати в собі, отже - знову віддамо, пустимо в світ.

Коли ж ми згідно з Христовою наукою, підставимо другу щоку, - коли у цьому двобої ми любимо ворога, бо і за нього Христос прийняв муки - ми роззброюємо нашого засліпленого брата, витягуємо від нього всю злу енергію, приймемо її і знищимо в собі, заземлимо, а віддамо енергію добра, енергію любові.

Коли ми беремо активну участь у Службі Божій, молимося, постимо - ми озброюємося Любов'ю, Добром. «Як неспроможна гілка сама з себе плоду принести, якщо не перебуватиме вона на виноградині, ось так і ви, якщо не перебуватимете в Мені. Я - виноградина, ви - гілки. Хто перебуває в Мені, а Я - в ньому, той плід приносить щедро. Без Мене ж ви нічого чинити не можете...» (Ів. 15, 4-5).

Тож усвідомимо собі це, і, постараймося вже від нині змінити своє життя.

Як прикро буває на Службі Божій, коли церква переповнена, а до св. Причастя приступають одиниці. Що заважає нам брати активну участь у Безкровній Жертві? Що заважає нам бути християнами насправді? Лінивство? Але ж лінивство є тяжким гріхом, ми, як християни, повинні прагнути позбутися його якнайшвидше. Страх, що після сповіді треба буде змінити своє життя, відмовитися від таких приємних, уже звичних, але згубних для нас прив'язаностей? Але ж не дурімо себе, не називаймо себе тоді християнами. Тайна св. Хрищення не збереже нас від гріха протягом усього життя, не поверне нам Божої ласки після гріхопадіння. Її приймаємо лише раз у житті. Перепросити Бога, вернути собі Його ласку можемо тільки у Тайні св. Покаяння - Сповіді, яку ласкаво подарував нам Спаситель. Користаймо ж з цієї ласки, щоб ми могли якнайчастіше єднатися з Христом у Пресвятій Євхаристії, приймати з рук Господніх Чашу спасіння і любові.

Де любов - там немає місця ненависті, заздрості, гніву.

с. Венедикта, студитка
(Василина Щурат-Глуха)

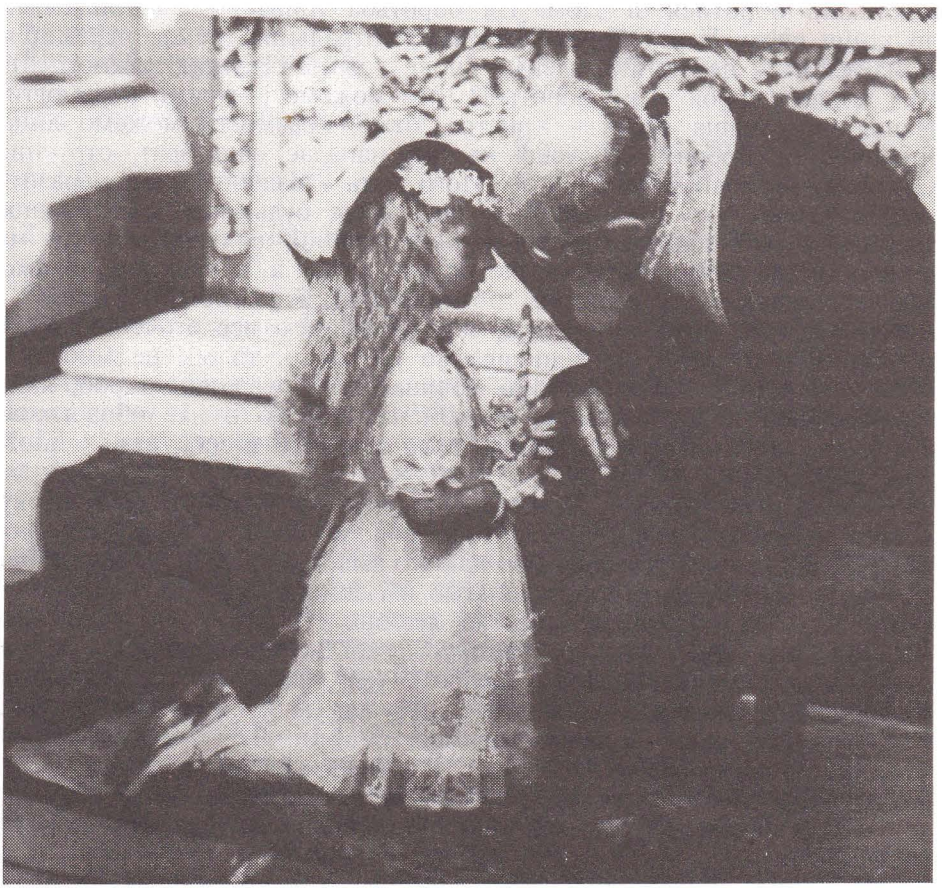

ТОЛЕРАНЦІЯ ЧИ ІСТЕРИКА?

Знаємо що найкращий лік на подружнє ідеальне співжиття - це вирозумілість, коли то одна сторона вміє зрозуміти та поступитися другій. От про це пише у своїх спогадах доктор Михайло Качалуба, що помер у Швейцарії. Він мусів примінитися до своєї дружини швейцарки Люсі і на віть в зимі спати при відкритих вікнах...

Та не тільки в родині повинна бути така вирозумілість чи терпимість, але ще куди більше її треба в громаді, у церкві та в державі. Де вона є, то там мир і тишина, щастя і поступ, а де її бракує, то там тільки фермент і кваси, лихоліття, розбрат та хаос!

От наприклад у Церкві. Ми вже раз мусимо до того дозріти, що не лише кожна людина це інший світ і вона різні життєві функції по своєму розтлумачує та інтерпретує, але так само і певні громадські групи. І вони мають повне та природне право до того, бо інакше не буде ні краси, ні гармонії. Гармонія та краса - це зіграність частин чогось цілого між собою. Але тільки під тою умовиною, що кожна частина становить щось окремого і має окремі ознаки. Отак то є і в Церкві здавніх-давен.

З того виробилися окремі звичаї, традиції та й врешті обряди. І цей процес розвивається далі і він не може бути як мумія закостенілий. Тому все мусять бути відповідні варіанти та свого роду дисонанси, щоб обряд шліфувався та й удосконалювався. Коли б хтось хотів зробити з обрядових церемоній та ужитків непорушну догму, то такий одразу втопив би і сам обряд. Обряд - це не овоч науки чи теоретизації, але виник самого життя, прояв душі назверх у відношенні до почитання Господа Бога!

Тому частини даної церковної одиниці чи і групи повинні виказати якнайбільшу дозу толеранції перед усім для своїх членів, бо інакше якраз тою нетолеранцією будуть відпихати та насторожувати сторонні групи чи громади. Вони не будуть входити хто правий, а хто ні, але зараз усвідомлять, що бракує вирозуміння і терпимості та й проявляється істерика.

Ми усі хочемо, щоб наша держава, нарід і церкви були сильними та мали відповідний засяг впливу, то мусимо за всяку ціну внутрі своєї групи старатися про толерантність і вирозуміння: нераз може то нам не подобається та й нас разить і нервує, але ради пошани думки та способу мислення інших ми повинні показати терпець та вміти прийняти інший спосіб підходу до справи. Тільки таким чином матимемо громадську покору та злагоду, буде прекрасний вислід і Церква наша стане притягальною силою для інших - сторонніх!

о. Зінько, ЧСВВ

■ *Доки буде ненависть поміж нами, дотти не буде Христа поміж нами.*

■ *Христове "любити ворога" означає не знищувати носія зла, а пізнавати його природу й нейтралізувати саме зло. В євангельському епізоді з герасинським біснуватим ніхто не може його зв'язати - той усе вириває ться. Ісус же не в'яже біснуватого, - він виганяє з нього нечистих духів, і вже їх, а не самого біснуватого, скидає з круч у море.*

■ *Стара істина Йоанна Предтечі: "Покайтеся!" по-грецьки звучить значно точніше - змініть спосіб думання.*

СЛОВО МИТРОПОЛИТА:

Я приходжу до вас, на початку того Великого Посту з покликом до покаяння: Покайтеся, жалуйте за свої гріхи, бо надходить Великий День! Приготовляйтеся на цю хвилину!...

Св. Церква радить, напоминає і просить причащатися і сповідатися бодай чотири рази в році, а приказує раз на рік. І хто того приказу не послухає, той тяжко грішить непослухом для Церкви і грішною байдужістю про своє спасіння. Той грішить проти себе самого. Шкодить своїй душі. Той поступає з душею так, наче чоловік, що давав би тілові отруту. (Митр. А. Шептицький, Послання на піст - Заклик до покаяння).

МОЛИТВА НА ВЕЛИКИЙ ПІСТ

Дякую Тобі, Всевишній Боже, що Ти дав нам діждатися того Великого **Посту з пасхальною Сповіддю і св. пасхальним Прича**стям. У Сповіді **очистиш нас з усіх наших гріхів, а в Пресвятій Евхаристії** прийдеш до **нас, завітаєш у наших серцях. Світлом Твоїм** просвітиш темряву наших **душ, силою Своєю скріпиш слабости нашої** людської природи. Своєю **наукою і пресвятою благодаттю спрямуєш** нас на дороги християнської **праведності, що ведуть до неба. Яже Т**ебе зустрінемо, чим привітаємо, **як приймемо, як дякуватимемо за** всі Твої дари?

Ти з високого неба Всевишній Сотворитель вселенної, Предвічне **Слово Боже і правдивий Бог, Цар Царствуючих і Г**осподь Господьствуючих. **Ти, що сотворив світ і рядиш цілим** світом, що панує над **ангельськими й архангельськими хорами. Ти,** якому служить ціла вселенна, **якого слухають усі сотворіння на небі й** на землі. **Ти з любови для нас хотів зійти з неба на землю, умалити** й понизити себе, приймаючи **нашу людську природу. Ти, Вседержителю** Боже, приходиш до нас у **тій людській природі й у Пресвятій Евхаристії** приносиш нам жертву Свойого **Найсвятішого Тіла і Своєї Найсвятішої Крови. Що ж** віддамо Тобі з вдячності **за такі дари? Ось будемо Тебе бодай в маленькій** частині наслідувати: **як Ти з любови до нас приніс жертву з Свого життя, так** і ми з любови **до Тебе принесемо жертву з нашого життя. Не хочеш** нашої смерти, **але хочеш, щоб ми були кожної хвилини готові хоч би** і на смерть, **щоб прославити Твого Небесного Отця в наших** ділах і причинитися до **добра і спасення наших ближніх. У святому** пасхальному Причастю **принесемо Тобі отцю жертву: наміреня серця й** бажання душі жити і **вмирати в любові ближніх, - в любові нашого** народу. З любови **до Тебе та до ближніх хочемо віддати життя на працю,** на труди, а як така **буде Твоя воля, й на смерть. А Ти, Христе Спасителю,** прийми цю нашу **волю, поблагослови наші жертви і дай витривати у** святих постановах **до смерти. Амінь.**

Ангелія СКРЕНТОВИЧ

КОЛИ У СЕРЦІ ЗАПАНУЄ ПРОЗА

Пізньої осені, коли землі торкаються перші морози, зацвіло дерево. Його душа всміхнулася світові. Це усмішка любові. Чи вміють так кохати люди? Люди не вірять в чудесне. А дерево вірить. Дивує світ ніжним цвітом і не боїться зими. Холодної логічності її мислення. Ця любов - дар. Дерево дарує себе світові. Нікого не поборює, як поборюють одне одного люди в своїй заземленій любові. Нікого не бере собі у власність. Його не підносить вихор збунтованої гордині. В його серці народжується ельф радості і виграє на маленькій казковій скрипці мелодію, яка зачаровує світ. Дивує і бентежить. Люди свідомо обминають дерево, не хочуть його помічати, бо воно суперечить законам розуму.

Це дерево зацвітає на самому початку зими, в останню неділю листопада. В старому Львові, якраз навпроти зарозумілої споруди «Гранд-готелю». За його важкими вікнами, серед кришталю і позолоти ступають багаті пані і пани у дорогому вбранні. Тут царство доляра. Воно помпезне і блискуче, але подих його холодний. Серця тих людей покриті інеєм. Вони не чують ельфа, вони у нього не вірять.

Маленький хлопчик боязко розглядає вітрини готелю. Його вабить мерехтіння світла у кришталевих люстрах і образ жінки на склі, що його трохи видно через привідчинені двері. Якийсь маляр лишив тут крихту свого тепла.

Може хлопчик мріє стати барменом, або портьє? Несподівано він різко обертається і мчить до дерева. Задирає до неба свою голівку і якусь мить вслухається. Він чує мелодію ельфа. Його очі спалахують зірками і він всміхається, а далі сміється так дзвінко і весело, як вміють сміятися тільки діти. Сьогодні хлопчик сміється так, ніби він подивився в обличчя ангелові. Але яким буде цей сміх, коли хлопчик виросте? Він може одягнути багате вбрання, поважно розходжувати між тих людей, що у вікні навпроти, прислуговуючи їм. Але тоді, він може більше ніколи в житті не почути мелодії ельфа, і ніколи не зустріти ангела радості. Бо прислуговуючи, він забуде якого кольору небеса і квіти, яка душа у дерева, і як пахне сивий дим восени. Він забуде цю радість синівства на рідній землі. СВІТ стане для нього малий і вузенький як цифра на доляровому напірці.

ПОЕМА ВІЧНОСТІ

Весняне сонце народжує в душі бажання забути про суєту міста, залишити у ньому всі зручності цивілізованого життя, що його попридумував людський розум і бігти в поле. Хочеться вислизнути з найдорожчого взуття і босому летіти далеко-далеко в пшениці і жита назустріч сонцю. Там високо під хмарами жайворонок розливає радість. В ці хвилі душа згадує світанок свого народження, на мить вивільняється з пут гріха і стає мудрою. Тоді чути як з Неба сходять Ангели. У них зелені-зелені крила і блиск їх яскравіший за колір смарагдів. Вони крешуть ними по землі і в різні боки розсипаються тисячі чудесних іскор. Спадає роса і розбуджує в душах рослин почуття благоговіння перед Творцем. Тоді всяка жива рослина хоче заквітнути, звеселити світ красою, і дати плід, щоб не стала краса облудою.

І кожен плід, що дає його дерево чи квітка є плід від любові.
Це потреба давати себе без останку в ім'я нового життя.
Кожна насінина - предтеча нової весни.
В кожному з найменших зерняток є відблиск Божої любові.
І найдрібніша вишнева кісточка - це поема вічності.